

୮ମ ଜାତୀୟ 'ବୈଜ୍ଞାନିକ ଚେତନା ଦିବସ' ପାଳନ ପାଇଁ ଆହ୍ୱାନ

(NSTD 2025, 20 ଅଗଷ୍ଟ 2025)

ପ୍ରିୟ ସାଥୀ, ବନ୍ଧୁ ଓ ଭାରତର ସଚେତନ ନାଗରିକମାନେ,

ଆପଣମାନେ ଜାଣିଥିବେ, ଆମେ 20 ଅଗଷ୍ଟ 2025 ରେ ୮ମ ଜାତୀୟ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବ ଦିବସ (NSTD) ପାଳନ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତି ହେଉଛି । ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିବେକଶୀଳ, ଲୋକତାନ୍ତ୍ରିକ ଓ ସାମାଜିକ ଭାବେ ସଚେତନ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ସଂଗଠନଙ୍କୁ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂବିଧାନିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଭାବରେ – ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବର ବିକାଶ ଓ ପ୍ରଚାର ପ୍ରସାର ପ୍ରତି କର୍ତ୍ତବ୍ୟନିଷ୍ଠ ହେବା ପାଇଁ (ଭାରତୀୟ ସଂବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 51A(H) ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ) ଆହ୍ୱାନ କରୁଛୁ ।

୨୦ ଅଗଷ୍ଟ — ଏକ ବହୁତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିନ । ଏହା ୨୦୧୩ ରେ ଡା. ନରେନ୍ଦ୍ର ଦାଭୋଲକରଙ୍କ ନିର୍ମମ ହତ୍ୟା ପ୍ରତି ବିରୋଧର ପ୍ରତୀକ ଓ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବ ପ୍ରଚାରରର ଏହା ଏକ ପ୍ରତୀକ । ଡା. ଦାଭୋଲକର ଏକ ନିର୍ଭୀକ ଯୁକ୍ତିବାଦୀ, ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ବିରୋଧରେ ପ୍ରଚାର ଓ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବର ତଥା ଚେତନାର ସମର୍ଥକ ଥିଲେ। ତାଙ୍କ ହତ୍ୟା ପରେ, ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦ ପାନସାରେ, ପ୍ରୋ. ଏମ.ଏମ. କଲବୁର୍ଗି ଓ ଶ୍ରୀମତୀ ଗୌରୀ ଲଙ୍କେଶ ପରି ଅନେକ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମଧ୍ୟ ଯୁକ୍ତି, ସମାଲୋଚନାତ୍ମକ ଅନୁସନ୍ଧାନ, ନ୍ୟାୟ, ସମାନତା ଓ ମାନବୀୟ ଗରିମାରେ ନିହିତ ଲୋକତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ପାଇଁ ସମର୍ପିତ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଆବାଜକୁ ନିର୍ବାପିତ କରାଗଲେ ମଧ୍ୟ, ସେମାନଙ୍କ ଭାବନାକୁ କେବେ ମଧ୍ୟ ଦବାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ। ସେମାନଙ୍କ ଦୂରଦର୍ଶୀତା, ଜାତୀୟ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବ ଦିବସ ମାଧ୍ୟମରେ, ଆମକୁ ନିରନ୍ତର ପ୍ରେରଣା ଦେଇଆସୁଛି।

2018 ରେ ଅଖିଳ ଭାରତୀୟ ଜନ ବିଜ୍ଞାନ ନେଟୱର୍କ (AIPSN) ଦ୍ୱାରା, ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ନିବାରଣ ସମିତି (MANS) ସହଯୋଗରେ, ଏହି ଦିବସ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା। ସେଥିଠାରୁ ଏହା ଏକ ଜନ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି, ଯାହା ପ୍ରତିବର୍ଷ ଛାତ୍ର, ବିଜ୍ଞାନୀ, ଶିକ୍ଷକ, କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତା ଓ ସଚେତନ ନାଗରିକଙ୍କୁ ଯୁକ୍ତିବାଦ ଓ ସାମାଜିକ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରତି ସମାନ ବିଚାରଧାରା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କୁ ଏକତ୍ର କରେ।

ଡା. ବି.ଆର୍. ଆମ୍ବେଡକରଙ୍କ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା ଯେ, ଭାରତର ପ୍ରଗତି ଓ ସାମାଜିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବର ବିକାଶ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ। ତାଙ୍କ ପାଇଁ, ବୈଜ୍ଞାନିକ ଚେତନା — ଯାହା ଯୁକ୍ତି, ସମାଲୋଚନାତ୍ମକ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଓ ପ୍ରମାଣ-ଭିତ୍ତିକ ଚର୍ଚ୍ଚାରେ ଆଧାରିତ — କେବଳ ଏକ ମନୋଭାବ ନୁହେଁ, ବରଂ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ଓ ଜାତିବାଦ ପରି ଗାଢ଼ ମୂଳଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୱଂସ କରିବାର ଏକ ଅସ୍ତ୍ର। ସେ ବିଜ୍ଞାନକୁ ଏକ ଲୋକତାନ୍ତ୍ରିକ ଶକ୍ତି ବୋଲି ଦେଖୁଥିଲେ, ଯାହା ଜାତି ଓ ବର୍ଗର ସୀମାକୁ ଅଟକି, ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଜ୍ଞାନକୁ ସୁଲଭ କରେ, ଓ ଅନ୍ୟାୟକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରିବା ଓ ଦମନକାରୀ ସତ୍ତାକୁ ଧ୍ୱଂସ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ କରେ।

28 ଫେବୃଆରୀରେ 2024 ରେ, କୋଲକାତାରେ ଆୟୋଜିତ ସମ୍ମିଳନୀରେ 'ବୈଜ୍ଞାନିକ ଚେତନା ଘୋଷଣାପତ୍ର' ଆମର ଯାତ୍ରାରେ ଏକ ମୁହୂର୍ତ୍ତପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କଲା। 'କୋଲକାତା ଘୋଷଣାପତ୍ର' ସାକ୍ଷ୍ୟ-ଆଧାରିତ ଡକ୍ଟର, ସମାଲୋଚନାତ୍ମକ ଚିନ୍ତାଚରଣ ଓ ଲୋକତାତ୍ତ୍ୱିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ପ୍ରତି ପୁନର୍ବାର ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା ପ୍ରତି ଆହ୍ୱାନ କରେ। 1981 ଓ 2011 ର ପୂର୍ବ ଘୋଷଣାପତ୍ର ପରେ ସମାଜ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିରେ ହୋଇଥିବା ବିଶାଳ ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି, ଏହା ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବର ଅବଧାରଣାକୁ ପ୍ରାକୃତିକ ବିଜ୍ଞାନ, ସାମାଜିକ ବିଜ୍ଞାନ, ମାନବୀୟ ଓ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଜୀବନ୍ତ ଯୁକ୍ତିବାଦକୁ ସମାବେଶ କରୁଛି। ଆଜିର ସମୟରେ, ଯେଉଁଠାରେ ଭ୍ରାନ୍ତିଜନକ ସୂଚନା, ମିଥ୍ୟା ବିଜ୍ଞାନ, ମନଗଢ଼ା ସୂଚନା ଓ ଅଜ୍ଞାନତା ବ୍ୟାପିଛି, ଆମକୁ ଜ୍ଞାନ, ଯୁକ୍ତି ଓ ପ୍ରମାଣ ସହିତ ଏହାକୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ।

ଏହିବର୍ଷ, NSTD 2025, 1 ଅଗଷ୍ଟରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ “ପଚାର, କାହିଁକି?” କୁ ଆଧାର କରି ସମାବେଶ, ଅଭିଯାନ ଚଳାଇବ । ଏହା ଉତ୍ସୁକତା, ସମାଲୋଚନା ଓ ସାହସକୁ ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରି, ବିଭେଦ ଓ ହିଂସା ବିରୋଧରେ କଥାହେବାର ଆହ୍ୱାନ। ଏହିବର୍ଷ କେବଳ ଆମ ଦେଶରେ ନୁହେଁ, ଦୁନିଆର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ମଧ୍ୟ ହତ୍ୟା, ଦଙ୍ଗା-ହିଂସା ଓ ଯୁଦ୍ଧ ହେଉଛି, ଯାହା ମଣିଷକୁ ଜାତି, ଧର୍ମ, ଜାତି ଓ ଜାତୀୟତାକୁ ଆଧାର କରି ବିଭକ୍ତ କରୁଛି । ମଣିଷପୁରର ନିହୀତ ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ନେଇ ଜନ୍ମୁଥିବା ଅଗ୍ନି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶାନ୍ତ ହୋଇନାହିଁ।

ଗାଜାରେ ଚାଲୁଥିବା ଭୟାବହ ନରସଂହାର, ଇସ୍ରାଏଲର ଯୁଦ୍ଧ ଯନ୍ତ୍ରସ୍ତ୍ରା, ପ୍ରାୟତଃ ଆମେରିକାର ସମର୍ଥନରେ, ଜାରି ରହିଛି — ଯାହାକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ। ଦେଶର ଭିତରେ ଓ ବାହାରେ, ଆମକୁ ଶାନ୍ତି ଦରକାର। ଯୁଦ୍ଧ ଓ ହତ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଯୁକ୍ତିସଙ୍ଗତ; ସତତ ଶାନ୍ତି ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରିବା ଓ ବୁଦ୍ଧିମତାର ବିଜୟ।

ସମଗ୍ର ଦେଶରେ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆୟୋଜିତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି — ଶୋଭାଯାତ୍ରା, ମାନବଶୃଙ୍ଖଳା, ସାର୍ବଜନିକ ଆଲୋଚନା, ପଥପ୍ରାନ୍ତ ନାଟକ, ଗୀତ, ପ୍ରଦର୍ଶନୀ, ପୋଷ୍ଟର ଅଭିଯାନ, ବାଦ-ବିବାଦ, ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପ୍ରଦର୍ଶନ, ବ୍ୟବହାରିକ ପରୀକ୍ଷଣ, ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ବିରୋଧୀ ସଚେତନତା ଏବଂ ବୈଜ୍ଞାନିକଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତକାର ଇତ୍ୟାଦି। ଏହି ଆୟୋଜନମାନଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କେବଳ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବକୁ ସମ୍ମାନ କରିବା ନୁହେଁ, ବରଂ ଏହାକୁ ଗୋଟିଏ ଜୀବନ୍ତ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଭାବେ ଏହାକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରିବା ମଧ୍ୟ।

ଆମେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ତତ୍ତ୍ୱାବଳୀନ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଆହ୍ୱାନ କରୁଛୁ —

1. ଅନୁଚ୍ଛେଦ 51A(h) କୁ ବଜାୟ ରଖିବା ଏବଂ ସୁରକ୍ଷା କରିବା – କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାରମାନେ ଶିକ୍ଷା ଓ ପ୍ରଶାସନରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବିଜ୍ଞାନ ସଂଯୋଗ ଓ ସାର୍ବଜନୀନ ସ୍ତର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେଇ ଏହି ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ସକ୍ରିୟ ଭାବରେ ପୂରଣ କରିବା ଉଚିତ।

2. ବିଜ୍ଞାନ, ଶିକ୍ଷା ଓ କଳାରେ ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ବିନିଯୋଗ – ଆମେ ଶିକ୍ଷା, ବୈଜ୍ଞାନିକ ଅନୁସନ୍ଧାନ, ମାନବୀୟ ଓ କଳାରେ ଅଧିକ ସର୍ବସାଧାରଣରେ ସମ୍ବଳ ବିନିଯୋଗ ଦାବି କରୁଛୁ – ଯେଗୁଡ଼ିକ ଡକ୍ଟର, ସୃଜନଶୀଳତା, ସମାଲୋଚନାତ୍ମକ ଚିନ୍ତନ ଓ ବିଭିନ୍ନତା ପ୍ରତି ସମ୍ମାନକୁ ପୋଷଣ କରିବାରେ ଆଧାର ହୋଇଥିବ।

3. ଶିକ୍ଷାଗତ ଓ ବୌଦ୍ଧିକ ସ୍ବାଧୀନତାର ସୁରକ୍ଷା – ଶିକ୍ଷା ଓ ଅନୁସନ୍ଧାନଭିତ୍ତିକ ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ରାଜନୈତିକ ହସ୍ତକ୍ଷେପ, ଧାର୍ମିକ/ଚିନ୍ତାଧାରାଗତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଓ ବିଜ୍ଞାନ ବିରୋଧୀ ପ୍ରଚାରରୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ଉଚିତ।

4. ପ୍ରତିବିଜ୍ଞାନ ଓ ଅନ୍ଧବିଶ୍ବାସର ପ୍ରସାରକୁ ବିରୋଧ କରିବା – ଆମେ ଅସତ୍ୟାପିତ ଦାବି, ଅତର୍କିକ ଆଗ୍ରହ ଓ ଅନ୍ଧବିଶ୍ବାସ ବିରୋଧରେ ପରୀକ୍ଷା, ସତ୍ୟାପନ, ଖୋଲା ଓ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ସାକ୍ଷାତକାର ମାଧ୍ୟମରେ ଲଢ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ସମଗ୍ର ଭାରତରେ ଅନ୍ଧବିଶ୍ବାସ ବିରୋଧୀ ଓ କଳା ଜାଦୁ ନିବାରଣ ଅଧିନିୟମ ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ ଟାପ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ।

‘ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବ/ଚେତନା ଦିବସ’ (NSTD) 2025 କେବଳ ଏକ ସ୍ମରଣୋତ୍ସବ ନୁହେଁ – ଏହା ଡକ୍ଟର, ଗଣତନ୍ତ୍ର ଓ ସାମାଜିକ ନ୍ୟାୟର ମୂଲ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ପୁନଃ ଅର୍ଜନ କରିବାର ଏକ ଜନ ଆନ୍ଦୋଳନ। ଏହା ଗୋଟିଏ ମଞ୍ଚ, ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ସନ୍ଦେହକୁ ସମ୍ମାନ ଦିଆଯାଏ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାଗରିକ ଗୋଟିଏ ଅଧିକ ସଚେତନ, ସମତାମୂଳକ ଓ ସମତାଭିତ୍ତିକ ଭାରତର ସହ-ନିର୍ମାତା ହୋଇଥାଏ।

ଆମେ ବୈଜ୍ଞାନିକ, ଶିକ୍ଷକ, ଛାତ୍ର, କର୍ମୀ, ସାମ୍ବାଦିକ, ଲେଖକ, କଳାକାର ଓ ସମସ୍ତ ସଚେତନ ନାଗରିକଙ୍କୁ ଏହି ଅଭିଯାନରେ ଉତ୍ସାହ ଓ ଦୃଢ଼ ସଙ୍କଳ୍ପ ସହ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଆହ୍ୱାନ କରୁଛୁ। ସଙ୍ଗଠିତ ହେବା, ନବୀନତା ଆଣିବା, ପ୍ରଶ୍ନ କରିବା – ଆସନ୍ତୁ! ଆମେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବକୁ ଗୋଟିଏ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ, ସମତାମୂଳକ ଓ ନ୍ୟାୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାରତୀୟ ସମାଜ ପାଇଁ ଗତିଶୀଳ ଶକ୍ତିରେ ପରିଣତ କରିବା।

ଅଖିଳ ଭାରତୀୟ ଜନ ବିଜ୍ଞାନ ନେଟୱାର୍କ (AIPSN) ଆପଣଙ୍କୁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରୁଛି –

ଏହି ଆହ୍ୱାନକୁ ସମର୍ଥନ କରନ୍ତୁ,

ସମଗ୍ର ଦେଶରେ ‘ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବ ଦିବସ’ (NSTD) ର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ ଓ ତର୍କ,
ସାମାଜିକ ନ୍ୟାୟ ଓ ଗଣତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତି ପ୍ରତିବନ୍ଧ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସାମିଲ ହୋନ୍ତୁ।

ଆସନ୍ତୁ! ଉଠିବା – କେବଳ ସ୍ମରଣ କରିବା ପାଇଁ ନୁହେଁ, କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ।

ଆସନ୍ତୁ! ବୈଜ୍ଞାନିକ ଚିନ୍ତାଧାରାର ମଶାଳକୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କରିବା, ଯାହାଦ୍ୱାରା ହିନ୍ଦୁତ୍ୱବାଦୀ ଶକ୍ତିମାନେ ଜିଜ୍ଞାସା, ସମାନତା ଓ
ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଆଲୋକକୁ ନିବାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ।

ଏକଜୁଟ ସହିତ ଓ ସଂକଳ୍ପ ସହିତ,

ସତ୍ୟଜିତ ରଥ

ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, AIPSN

ଆଶା ମିଶ୍ର

ମହାସଚିବ, AIPSN

ଅରୁଣାକ୍ଷ ମିଶ୍ର

ସଂଯୋଜକ, ବିଜ୍ଞାନ ଚିନ୍ତକ ଡେସ୍କ